

LIJYEN NAN LEKOL

Gid animaté

REZIME ESTRATEJI HAE LEKOL

Maïssade

	KONTNI + DOKIMAN	KONDISYON POU PASE NAN LOT ETAP
ETAP 1	Visit lekòl yo ○ Lèt Enfòmasyon Pwogram	- Resepsyon ni validasyon lèt demann
ETAP 2	Ankèt ○ Ankèt lekòl	- Fich ankèt ranpli
ETAP 3	Evalyasyon dyagnostik ○ Evalyasyon timoun	- Animatè pran dat pou reyinyon komite lekòl
ETAP 4	Reyinyon komite lekòl (kontra oral + Kontra ekri) ○ Gid reyinyon ○ Kontra lekòl	Patisipasyon : - Pou pi piti 3 moun pou chak lekòl (direktè pedagogik, prezidan komite epi yon lòt reprezantan) Lekòl pran angajman : • sou fòmasyon mèt yo • sou repetisyon fòmasyon pou elèv yo • sou òganizasyon sistèm lave men, dlo trete pou bwe ni entretyen latrin ak sa yo genyen
ETAP 5	Fòmasyon mèt lekòl ○ Gid reyinyon	Patisipasyon : - Direktè pedagogik - 80% mèt yo
ETAP 6	Fòmasyon pou elèv yo / Swivi fòmasyon ○ Fich swivi mèt	- Fòmasyon fèt pou tout klas yo
ETAP 7	Evalyasyon final ○ Evalyasyon timoun	- Tout fòmasyon anfòm / Angajman respekte
ETAP 8	Reyinyon bilan ak komite lekòl	
Si lekòl la pa gen latrin oubyen sistèm lave men, nou ta kapab ale sou :		
ETAP 9	Konstriksyon latrin ○ Kontra latrin	
	konstriksyon system rekiperasyon dlo lapli + distribisyon dlo pou lave men ○ Kontra sistèm rekiperasyon dlo lapli	

ETAP 1 – Vizit lekòl yo

1. Prezantasyon animatè ni Entè Ed

Materyèl nesèsè :

- Lèt infòmasyon

- Animatè a prezante tèt li.
- Animatè a prezante Entè Ed :
 - Se yon òganizasyon ki ap travay nan peyi a depi lontan (1980). Li travay sou zafè : Edikasyon, Lijyèn, Asenisman (latrin) ak dlo potab ni Agrikilti.
 - Entè Ed, se yon òganizasyon ki pa nan politik, pa nan relijyon e ki pa la pou fè kòb. Li fè travay ak tout moun.
 - Inter Aide se yon òganizasyon ki pa la pou fè charite, nou la pou kore moun yo ki motive !

2. Prezantasyon estrateji global Entè Ed ak angajman lekòl la dwe prann

Esplike pwogram edikasyon liyèn nan lekòl :

- **Evalyasyon bezwen yo** (Ankèt, evalyasyon, reyinyon ak komite sou liyèn nan lekòl pa yo pou amelyore sitiyaasyon an).
- **Fòmasyon pou mèt yo** pral fèt nan yon jou e demi sou zafè liyèn.
- **Fòmasyon pou elèv yo ak swivi mèt.**

Pou fè fòmasyon yo, Entè Ed mande kèk angajman :

- Nou mande angajman sou **fòmasyon mèt yo**.
- Nou mande angajman sou **repetisyon fòmasyon pou elèv yo**.
- Nou mande angajman sou òganizasyon sistèm lave men, dlo trete pou bwe ni antretyen latrin **ak sa yo genyen**.

Si lekòl la li respekte tout angajman yo, nou ta kapab :

- **Kore lekòl sou zafè konstriksyon latrin** : Entè Ed pral vini ak ekip teknik pa'l pou òganize chantye a. Entè Ed kapab bay sa ke lekòl pa genyen : siman, fè, salè pou bòs.
- **Kore lekòl pou fè yon system lave men ki pi dirab**
- **Kore lekòl pou mete anplas yon sistèm rekiperasyon dlo lapli**

3. Diskisyon sou lèt demann

- Enforme direktè a ke si li enterese ak pwogram lan, li dwe ekri yon lèt demann pou komanse kolaborasyon ak Entè Ed.
- Bay lèt ak esplikasyon pou fè lèt demann.

ETAP 2 – Ankèt sou lekòl

Lè nou jwenn lèt demann, nou kapab fè yon ankèt nan lekòl yo.

Animatè dwe konprann kijan lekòl fonksyone :

Materyèl nesèsè :

- Ankèt lekòl

- Esplike poukisa nou dwe fè yon ankèt.
- Animatè ranpli dokiman « Ankèt lekòl » ak direktè lekòl.
- Animatè dwe verifye tout enfòmasyon yo.

Pwograme : dat pou evalyasyon elèv yo sou zafè liyèn.

ETAP 3 – Evalyasyon dyagnostik elèv yo

Objektif tès la :

Tès la vle mezire konpetans de baz elèv yo sou zafè liyèn (lave men, dlo trete, latrin) avan nou komans leson yo nan lekòl. Lap itil pou :

- Wè sou ki mesaj nou dwe foki ;
- Wè si leson mèt yo tè bay nan nan lekòl la te pèmèt ògmante konesans timoun yo sou zafè liyèn (mèm tès ap fèt lè elèv yo fin swiv leson yo)

Materyèl nesèsè :

- Fich «Evalyasyon timoun »

Metòd :

Tès sa pa ta dwe pran anpil tan, sòti 3 pou rive 5 minit (**pou pi plis**). Se yon **tès endividyèl**. Kesyon yo dwe poze a loral.

Tout elèv yo pa dwe pase tès la :

- Ant 0 a 10 elèv : pran tout elèv yo
- Ant 10 a 30 elèv : pran 10 elèv (**pran yon elèv sou 3 nan lis apèl la**)
- Plis pase 30 elèv : pran 1/3 de elèv yo (**pran yon elèv sou 3 nan lis apèl la**)
- Egalite fi / gason si posib

➔ Tès la p'ap kapab reyalize si elèv ki prezan yo pi piti ke 60%. Ekip ap blije tounen yon lòt jou pou fè tès la.

Etap yo :

RIVE NAN LEKÒL LA:

1. **Animatè prezante objektif ankèt la pou direktè lekòl la.** Li mande pèmisyon pou li ka fè tès la. Li mande yon kote ki yon tijan elwanye de klas la pou fè tès la pou lòt timoun yo ka pa tandè.
2. Animatè a **verifye kantite elèv ki prezan (60% elèv yo pou pi piti nan kaye apèl)** e li chwazi elèv yo kap fè tès la.

PANDAN TÈS LA :

1. Lè li kòmanse yon tès avèk yon elèv, **animatè a dwe prezante tèt li** epi mande timoun lan laj li. Li eksplike li ke li pral poze li kèk kesyon. Li dwe eseye **mete timoun lan alèz** pou'l ka pa li bloke pandan tès la (estrès, timidite).
2. Li dwe note dat, klas, sèks ak laj timoun lan sou fich « evalyasyon timoun » pou chak elèv.
3. **Li poze kesyon yo nan lòd yo ye nan fich** « evalyasyon timoun » la.
4. Si elèv bay bon repons animatè ekri 1. Si elèv fè yon erè li ekri 0. Si timoun li pa di anyen, li ekri -. Animatè li dwe esplike bon repons lè timoun te fè yon erè.
5. Nan fen tès la, **li dwe remèsye elèv la pou efò li te fè** li pou li pa ale ak yon santiman echèk.

APRÈ TÈS LA :

1. **Li verifye ke li byen ranpli fich yo** e ke pa gen anyen ki manke.
2. **Avan li ale, li remèsye tout moun e raple ke lekòl la ap gen nouvo lè n'ap fè reyinyon komite lekòl.**

Pwograme : reyinyon komite lekòl.

- **Si posib, pran dat pou reyinyon komite lekòl**
- **Organize yon ti manje ak komite lekòl (Kafe / pen pa egzansm) pou reyinyon Komite lekòl (Entè Ed apbay kob pou achte sa nou bezwen pou fè ti manje, komite dwe jwenn yon kizinyè)**

ETAP 4 – Gid pou reyinyon komite lekòl (kontra oral + kontra ekri)

Reyinyon sa a enpòtan anpil ! Nou dwe klè sou estrateji pa nou.

Animatè dwe toujou mete komite lekòl nan **pozisyon demann**. Se pa Entè Ed ki vle fè pwoje a, se komite lekòl epi direktè lekòl.

Entè Ed ap vini selman pou kore lekòl sou fòmasyon mèt yo ni sou zafè teknik.

Materyèl nesèsè :

- Fich prezans Reyinyon
- « Kontra angajman lekòl »

Reyinyon Kontra oral

1 – Prezantasyon tout moun ni Entè Ed

- Prezantasyon Entè Ed (nan etap 1) ni tou de tab (prezantasyon tout moun)
- Pa blye ekri nan fich swivi moun yo ki prezan/absan.

2 – Rale sou lèt demann epi espikasyon sityasyon lekòl (ankèt, evalyasyon)

Pa bliye se pou sa nou la jodya.

- Mande komite lekòl si tout moun konnen lèt demann sa a e kisa ki ekri andan.
- Mande komite lekòl poukisa li vle patisipe nan pwojè sa a.

Fè yon bilan sityasyon lekòl ak rezilta ankèt epi evalyasyon elèv yo.

3 – Animatè esplike estrateji Entè Ed

Objektif strateji Entè Ed se ke tout timoun nan lekòl :

- Konnen bon konpòtman liyèn (lave men, dlo pou bwe, sèvi ak latrin, kouvri manje).
- Dwe sèvi ak yon latrin ki anfòm, ni yon sistèm lave men, ni jwenn dlo pwòp pou bwè.

Sa propoz Entè Ed pwopoze :

- **Fòmasyon liyèn pou mèt yo pou yo kapab fè fòmasyon pou elèv yo pi ta.** Fòmasyon sa a dire 1 jounen e demi :
 - Premye maten la : fòmasyon jeneral sou liyèn pou tout moun nan lekòl (mèt, direktè, komite paran, gardyen).
 - Res fòmasyon la : etid gid pedagogik pou mèt lekòl.
 - Nou bay yon gid pedagogik pou mèt yo ak 4 leson, ti chante, esperyans, pou fòme tout elèv yo (PS – 6ème AF).
- **Swivi fòmasyon elèv yo ki ap fèt pa mèt yo.**

4 – Animatè a espik angajman lekòl la dwe pran.

Pou fè fòmasyon la, Entè Ed mande angajman (esplike poukisa nou mande lekòl pran angajman) :

- Nou mande angajman sou fòmasyon mèt yo : partisipasyon tout mèt yo ni direktè pedagogik.
- Nou mande angajman sou repetisyon fòmasyon pou elèv yo :

Pwopozisyon sou fason mèt yo ta dwe repete leson yo :

- 4 leson pandan 1er mwa, nan chak klas, pou pi ta yon semèn aprè mèt te resevwa fòmasyon.
- 1 rapèl, chak mwa nan chak klas.
- Pou tout klas

Atansyon : yo ka pwopoze pi bon fason pou fè repetisyon ni rapel. Yo ka derape ak PS si yo vle.

- Nou mande angajman lekòl sou : mete anplas sistèm lave men, mete a dispozisyon elèv yo dlo trete pou bwe epi fè entretyen latrin **ak sa lekòl genyen.**

Kesyon pou angajman yo

Organizasyon sistèm lave men

Mande moun yo :

- Ki sa nou bezwen pou lave men nou ?
- Ki sistèm yo ta renmen mete an plas ?
- Kote dlo ap sòti nan sezon sèch, nan sezon lapli ?
- Ki moun ki pral bwote dlo nan lè sek, nan sezon lapli ? Chak ki lè ?
- Ki moun ki pral achte savon/bokit ? Ki kote kòb la ap sòti ?
- Ki moun ki pral kenbe estok savon ? Ki moun ki pral remèt yon lòt savon ?
- Ki bò nou prevwa mete sistèm lave men ?
- Kijan n'ap jéré labou anba sistèm lave men ?

Sou sistèm dlo pou bwè

Mande moun yo :

- Poukisa nou dwe bwè dlo trete ?
- Kisa nou bezwen pou bwè dlo pwòp ?
- Ki sistèm yo ka mete anplas ?
- Ki kote yo ka jwenn dlo ?
- Ki kote yo ka jwenn kloroks ?
- Ki moun ap trete dlo ?

Sou antretyen latrin

Mande moun yo :

- Depi lekòl gen latrin, sou kisa nou dwe veye ?
- Ki moun pral fè antretyen, timoun yo, mèt yo oswa tout ansanm ?
- Chak ki lè yo pral fèl ?

➔ **Angajman yo pa mande repons tou swit, komite ka reflechi sou sa pou pwochen reyinyon.**

Si lekòl la li respekte tout angajman yo, nou kapab tou :

- **Kore lekòl sou zafè Latrin :** Entè Ed pral vini ak ekip teknik pa'l pou òganize chantye a. Entè Ed kapab bay sa ke lekòl pa ka jwenn fasil : siman, fè, salè pou bòs.
- **Kore lekòl pou sistèm lave men ki pi dirab**
- **Kore lekòl pou sistèm rekipirasyon dlo lapli**

5 – Bilan reyinyon

- Kisa komite a panse sou sa nou te pale ?
- Eske gen bagay ki pa klè ?
- Eske gen kesyon ?
- Animatè bay yon kopi de kontra angajman a pou komite lekòl.

Pwograme : Animatè pran dat pou reyinyon kontra ekri.

Reyinyon pou kontra ekri

Si manb komite lekòl yo dakò ak angajman Entè Ed, mande pou yo rampli kontra angajman epi pou yo siye,'l.

Pwograme : Fòmasyon mèt lekòl yo.

- **Pran dat pou fòmasyon mèt lekòl**
- **Òganize ak komite lekòl ti manje pou tout fòmasyon mèt lekòl**

ETAP 5 – Fòmasyon mèt lekòl

Jour 1 : Prezantasyon / fòmasyon jeneral sou liyèn / 1ère parti livre mèt

<ul style="list-style-type: none"> • Akèy + Ti kafe • Prezantasyon moun yo (tou de tab) ni objektif fòmasyon • Pa blye ekri nan fich moun yo ki prezan/absan 	<p>8h – 8h45 45 min</p>
<p>ETAP 1 : Fòmasyon jeneral sou liyèn (wout mikwob)</p> <p>⇒ Kesyon jeneral sou liyèn</p> <div data-bbox="337 558 1214 911" style="border: 1px solid blue; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>Ki sa liyèn ye ? R : <i>Pwòpte anviwònman we kenbe kòw pwòp.</i></p> <p>Pou ki sa nou fè liyèn ? R : <i>Pou kenbe kò nou ansante.</i></p> <p>Si yon moun pa fè liyèn, ki konsekans li ka genyen ? R : <i>Lap tonbe malad</i></p> <p>Kisa ki pèmèt moun nan malad lè li pa fè liyèn ? R : <i>Mikwòb</i></p> </div> <p>⇒ Kesyon jeneral sou mikwob</p> <div data-bbox="337 982 1214 1373" style="border: 1px solid blue; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>Kisa mikwòb la ye ? R : <i>Mikwòb se ti bagay tou piti piti nou pa ka wè ak je nou. Mikwòb yo antre nan kò nou pou yo devlope.</i></p> <p>Kimoun ki te dekouvri mikwòb ? R : <i>Docteur Lwi Pastè</i></p> <p>Nan ki ane li te dekouvri mikwòb ? R : <i>Anè 1800</i></p> <p>Konbyen tip de mikwòb ki genyen ? R : <i>Gen anpil anpil mikwòb nou poko konnen tout.</i></p> </div> <p>⇒ Fè animasyon sou wout mikwob (mènm jan ak ReA II)</p>	<p>8H45 – 10h15 90 min</p>
<p>Poze : Bonbon sel oubyen lòt bagay</p>	<p>10h15 – 10h45 30 min</p>
<p>ETAP 2 : Bon ak move konpòtman sou liyèn nan lekòl</p> <p>⇒ Ti pale sou bon ak move konpòtman yo nou we nan lekòl sa a (<i>pou chak wout mikwòb, mande ki kote nou ye nan lekòl sa a</i>)</p>	<p>10h45 – 11h 15 min</p>
<p>ETAP 3 : Prezantasyon objektif yo pou elèv yo</p> <p>⇒ Prezantasyon objektif fòmasyon pou mèt lekòl. <u>Nan fen formasyon, elèv yo ta dwe kapab konnen :</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lave men : Poukisa ? Chak ki lè ? Ki jan ? Ak ki sa ? 2. Dlo pou bwè : Poukisa ? Ki jan ? Ak ki sa ? 3. Kouvri manje / lave fwi : Poukisa ? Ak ki sa ? 4. Utilizasyon latrin : Poukisa ? Ki jan ? 	<p>11h – 11h30 30 min</p>

ETAP 4 : Ti pale metòd aprantisaj ⇒ Ti pale ak mèt lekòl yo pou we ki metòd yo ta vle itilize pou tout elèv yo konnen byen tout mesaj liyèn yo.	11h30 – 11h45 15 min
ETAP 5 : Prezantasyon metòd epi livre pou mèt lekòl yo epi pwogram pou apre midi ⇒ Prezantasyon metòd Animasyon e prezantasyon livre pou mèt lekòl yo. Byen peze sou yon bagay ki enpòtan. Livre sa a : 1. Li itilize yon metòd pou aprann ki se metòd Animasyon. Se yon metòd ki mache byen ak elèv yo men gen anpil lòt metòd ki ka fonsyone. 2. Sa ki andan, se egzanm yo sèlman. Mèt lekòl yo kapab fè yon lòt jan si yo vle. Yo ka modifye livre sa a oubyen chwazi yon lòt metòd. <u>Sa ki enpòtan, se ke tout elèv yo konnen mesaj liyèn yo nan fen fòmasyon.</u>	11h45 – 12h 15 min
Poze e Ti manje	1h
ETAP 6 : Lèkti livre a (ANIMASYON 1 EPI 2) ⇒ Lèkti livre ti pa ti pa. Ak similasyon yo (<i>avèk e san livre</i>) e pou chak leson yo, fè ti pale ak mèt lekòl yo sou metòd ki propoze, mande yo si yo gen lòt lide oubyen si yo alèz ak sa ki andan leson yo. ⇒ Sa ki enpòtan pandan Lèkti livre a, se : Mèt lekòl yo pa dwe sèlman aprann sa ki andan livre a, yo dwe foki sou objektif fòmasyon yo e kapab reflechi sou metòd aprantisaj pou elèv pa yo kapab konnen tout mesaj liyèn yo nan fen fòmasyon yo. ⇒ Panse materyel pou esperyans.	13h – 15h00 120 min
ETAP 7 : Rale / Konklizyon ⇒ Ti rale sou joune an epi tou de tab. ⇒ Rale sousa n'ap fè nan dezyèm jounen.	15h – 15h30 30 min

Jour 2 : 2ème parti livre mèt / Pwograme swivi fòmasyon mèt yo

<ul style="list-style-type: none"> • Akèy + Ti kafe • Prezantasyon moun yo (tou de tab) ni objektif jounen na • Pa blye ekri nan fich moun yo ki prezan/absan 	8h – 8h45 45 min
Rale sou jou 1	8h45 – 9h 15 min
ETAP 8 : Lèkti livre a (ANIMASYON 3 EPI 4) ⇒ Lèkti livre ti pa ti pa. Ak similasyon yo (<i>avèk e san livre</i>) e pou chak leson yo, fè ti pale ak mèt lekòl yo sou metòd ki propoze, mande yo si yo gen lòt lide oubyen si yo alèz ak sa ki andan leson yo. ⇒ Panse materyel pou esperyans.	9h – 11h 120 min
Poze	11h – 11h30
ETAP 9 : Rale / Konklizyon / Planifikasyon fòmasyon yo ⇒ Ti rale sou jounen an. Tou tab e planifikasyon premye swivi fòmasyon yo ak mèt lekòl yo.	11h30 – 12h30 60 min

Pwograme : Animatè fè yon pwogram vizit ak mèt yo :

Ralè sou angajman : 4 leson pandan 1er mwa (yon par semèn), nan chak klas, pou pi ta yon semèn aprè mèt te resevwa fòmasyon + 1 rapel, chak mwa nan chak klas.

- Animatè kapab fè 3 / 4 klas pa jou, sa vle di li kapab swiv yon lekòl an 2 jou. Mande mèt yo si yo kapab fè leson mènmen jou.
- Li kapab mande mèt yo ki jou gen plis elèv yo e pran jou a et jou swivan.

ETAP 6 – Fòmasyon pou elèv yo / Swivi fòmasyon

FÒMASYON POU ELÈV YO

- Lekòl la dwe respekte pwogram ki te fèt ak animatè.
- Animatè dwe vizite tout repetisyon epi rapel pou elèv yo (premyè repetisyon yo plis enpotan pou bay konsey si bezwen). Li kapab bay ed pou mèt yo ki gen bezwen.
- Animatè ka bay konsey avan repetisyon epi fè yon bilan aprè ak mèt.
- Pandan repetisyon animatè kapab ekri nan kaye pou fè swivi.

Materyèl nesèsè :

- Fich « swivi angajman lekòl »

Pa bliye : animatè a, li la pou bay konsey pa pou jije mèt. Li dwe remèsye mèt la pou efò epi mete an valè sa li te fè. Mèt la pa dwe rete ak yon santiman echèk.

EVALYASYON RESPE KONTRA ANGAJMAN:

Lè animatè alè nan lekòl, li dwe verifye si lekòl respekte tout angajman yo.

- Fòmasyon elèv yo dwe fèt.
- Sistèm lave men anplas ak mwayen di bo epi byen jere.
- Sistèm dlo pou bwe anplas ak mwayen di bo epi byen jere.
- Antretyen latrin li fèt epi byen jere (si yo genyen)

Si angajman yo pa respekte, animatè dwe fè yon rappel sou angajman pou lekòl la et pale de sa ak RP.

Pwograme : Lè tout repetisyon gen tan fèt, animatè pran dat pou evalyasyon final.

ETAP 7 – Evalyasyon final

Animatè fè menm bagay ke nan etap 3.

Materyèl nesèsè :

- Fich «Evalyasyon timoun »

Pwograme : Animatè pran dat pou Reyinyon bilan.

ETAP 8 – Reyinyon Bilan + Pwoje latrin ni sistèm rekiperasyon dlo

Bilan sou entèkansyon Entè Ed

Animatè fè yon bilan ak komite lekòl sou entèkansyon Entè ed nan lekòl sou :

- Respe kontra angajman,
- Fòmasyon mèt yo,
- Fòmasyon elèv yo,
- Rezilta evalyasyon elèv yo.

Diskisyon sou swit pwogram

Si angajman yo respekte epi si lekòl la vlé kontinye ak Entè Ed, animatè kapab pwopoze kèk pwoje pou amelyore sitiyan lekòl sou zafè liyèn :

⇒ *Pwoje latrin :*

Si lekòl pa gen latrin : Lè leson yo an fòm, Entè Ed kapab kore lekòl la pou fè latrin yo. Entè Ed ap kore lekòl la pou sa li pa ka jwenn. Men li mande patisipasyon lekòl la :

- Chache tout materyo lokal n'ap bezwen pou fè latrin nan :

	1 bouch	2 bouch
Sab	2 bokit	4 bokit
Gravye	3 bokit	6 bokit

- Fouye twou,
- Bwote zouti ni materyo
- Bay manje pou bès lè l'ap vin fè bouch latrin pou nou.
- Monte kay ni monte mi, mete pòt, fè yon kouvèti pou bouch.
- Fè antretyen, mete papye pou timoun ka itilize
- Itilize latrin korekteman : pa sèvi ak woch ni bagay ki pa ka fonn.

Lè komite lekòl ap fini sanble sab, gravye, n'ap siyen yon kontra latrin.

⇒ *Pwoje sistèm rekiperasyon dlo lapli (droum oubyen sitèn) / lave men :*

- Etid bezwen dlo pou lekòl
- Chwa sistèm rekiperasyon dlo (droum/sitèn)
- Devi pou materyo lokal.